

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ పంచమస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ పంచమస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

యదేతద్భగవత ఆదిత్యస్య మేరుం ధ్రువం చ
ప్రదక్షిణేన పరిక్రామతో రాశీనామభిముఖం ప్రచలితం
చాప్రదక్షిణం భగవతోపవర్ణితమముష్య వయం
కథమనుమిమీమహీతి ॥ 1 ॥

స హోవాచ

యథా కులాలచక్రేణ భ్రమతా సహ భ్రమతాం
తదాశ్రయాణాం పిపీలికాదీనాం గతిరన్యైవ
ప్రదేశాంతరేష్వప్యపలభ్యమానత్వాదేవం
నక్షత్రరాశిభిరుపలక్షితేన కాలచక్రేణ ధ్రువం
మేరుం చ ప్రదక్షిణేన పరిధావతా సహ
పరిధావమానానాం తదాశ్రయాణాం సూర్యాదీనాం
గ్రహాణాం గతిరన్యైవ నక్షత్రాంతరే
రాశ్యంతరే చోపలభ్యమానత్వాత్ ॥ 2 ॥

స ఏష భగవానాదిపురుష ఏవ సాక్షాన్నారాయణో
లోకానాం స్వస్తయ ఆత్మానం త్రయీమయం కర్మవిశుద్ధి -
నిమిత్తం కవిభిరపి చ వేదేన విజిజ్ఞాస్యమాన్

ద్వాదశధా విభజ్య షట్సు వసంతాదిష్వృతుషు
యథోపజోషమృతుగుణాన్ విదధాతి || 3 ||

తమేతమిహ పురుషాస్త్రయా విద్యయా వర్ణాశ్రమా -
చారానుపథా ఉచ్చావచైః కర్మభిరామ్నాతైర్యోగ -
వితానైశ్చ శ్రద్ధయా యజంతోఽంజసా శ్రేయః
సమధిగచ్ఛంతి || 4 ||

అథ స ఏష ఆత్మా లోకానాం ద్యావాపృథివ్యోరంతరేణ
నభోవలయస్య కాలచక్రగతో ద్వాదశ మాసాన్ భుంక్తే
రాశిసంజ్ఞాన్ సంవత్సరావయవాన్మాసః పక్షద్వయం దివా
నక్షత్రం చేతి సపాదర్క్షద్వయముపదిశంతి యావతా
షష్ఠమంశం భుంజీత స వై ఋతురిత్యుపదిశ్యతే
సంవత్సరావయవః || 5 ||

అథ చ యావతార్ధేన నభోవీధ్యాం ప్రచరతి తం
కాలమయనమాచక్షతే || 6 ||

అథ చ యావన్నభోమండలం సహ ద్యావాపృథివ్యో -
ర్మండలాభ్యాం కార్తీస్త్వేన స హ భుంజీత తం కాలం
సంవత్సరం పరివత్సరమిడావత్సరమనువత్సరం
వత్సరమితి భానోర్మాంద్యశైష్ఠ్యసమగతిభిః
సమామనంతి || 7 ||

ఏవం చంద్రమా అర్కగభస్తిభ్య ఉపరిష్టాల్లక్షయోజనత
ఉపలభ్యమానోఽర్కస్య సంవత్సరభుక్తిం పక్షాభ్యాం
మాసభుక్తిం సపాదర్క్షాభ్యాం దినేనైవ
పక్షభుక్తిమగ్రచారీ ద్రుతతరగమనో భుంక్తే || 8 ||

అథ చాపూర్వమాణాభిశ్చ కలాభిరమరాణాం
 క్షీయమాణాభిశ్చ కలాభిః పితౄణామహోరాత్రాణి
 పూర్వపక్షాపరపక్షాభ్యాం వితన్వానః సర్వజీవ -
 నివహప్రాణో జీవశ్చైకమేకం నక్షత్రం త్రింశతా
 ముహూర్తైర్భుంక్తే || 9 ||

య ఏష షోడశకలః పురుషో భగవాన్మనోమయో -
 ఽన్నమయోఽమృతమయో దేవపితృమనుష్యభూతపశుపక్షి -
 సరీసృపవీరుధాం ప్రాణాప్రాయనశీలత్వాత్సర్వమయ
 ఇతి వర్ణయంతి || 10 ||

తత ఉపరిష్టాత్త్రిలక్షయోజనతో నక్షత్రాణి మేరుం
 దక్షిణేనైవ కాలాయన ఈశ్వరయోజితాని
 సహాభిజితాష్టావింశతిః || 11 ||

తత ఉపరిష్టాదుశనా ద్విలక్షయోజనత ఉపలభ్యతే
 పురతః పశ్చాత్సహౌవ వార్కస్య శైఘ్రమాంద్య -
 సామ్యాభిర్గతిభిరర్కవచ్చరతి లోకానాం
 నిత్యదానుకూల ఏవ ప్రాయేణ వర్ణయంశ్చారేణాను -
 మీయతే స వృష్టివిష్టంభగ్రహోపశమనః || 12 ||

ఉశనసా బుధో వ్యాఖ్యాతస్తత ఉపరిష్టాద్ ద్విలక్ష -
 యోజనతో బుధః సోమసుత ఉపలభ్యమానః ప్రాయేణ
 శుభకృద్యదార్కాద్ వ్యతిరిచ్ఛేత తదాతివాతాభ్రప్రాయా -
 నావృష్ట్యాదిభయమాశంసతే || 13 ||

అత ఊర్ధ్వమంగారకోఽపి యోజనలక్షద్వితయ
 ఉపలభ్యమానస్త్రిభిస్త్రిభిః పక్షైరేకైకశో

రాశీంద్వాదశానుభుంక్తే యది న వక్రేణాభివర్తతే
ప్రాయేణాశుభగ్రహోఽఘశంసః || 14 ||

తత ఉపరిష్ఠాద్ ద్విలక్షయోజనాంతరగతో
భగవాన్ బృహస్పతిరేకైకస్మిన్ రాశౌ
పరివత్సరం పరివత్సరం చరతి యది న వక్రః
స్యాత్ప్రాయేణానుకూలో బ్రాహ్మణకులస్య || 15 ||

తత ఉపరిష్ఠాద్యోజనలక్షద్వయాత్పుతీయమానః
శనైశ్చర ఏకైకస్మిన్ రాశౌ త్రింశన్నాసాన్
విలంబమానః సర్వానేవానుపర్యేతి తావద్భి -
రనువత్సరైః ప్రాయేణ హి సర్వేషామశాంతికరః || 16 ||

తత ఉత్తరస్మాద్బృషయ ఏకాదశలక్షయోజనాంతర
ఉపలభ్యంతే య ఏవ లోకానాం శమనుభావయంతో
భగవతో విష్ణోర్యత్పరమం పదం ప్రదక్షిణం
ప్రక్రమంతి || 17 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
పంచమస్కంధే జ్యోతిశ్చక్రవర్ణనే ద్వావింశోఽధ్యాయః ||